

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Ворона В.В.

студент,

*Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна*

ПОХІДНІ ТВОРИ ЯК ОБ'ЄКТИ АВТОРСЬКОГО

Творча діяльність людини є безграничною. Вона знаходить своє вираження у творах літератури, мистецтва, музичних творах тощо.

Так відповідно до ч. 1 ст. 54 Конституції України: «Громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності» [1].

У наш час з'являється все більше наукових досліджень, відкриттів у сфері права інтелектуальної власності. Велика частина цих досліджень припадає на похідні твори. З огляду на це, заслуговує уваги питання похідних творів як об'єктів авторського права.

Відповідно до п. 14 ч. 1 ст.8 Закону України «Про авторське право і суміжні права»: «Об'єктами авторського права є твори у галузі науки, літератури і мистецтва, а саме: похідні твори» [2].

Також Закон України «Про авторське право і суміжні права» дає визначення «похідних творів». Так згідно із абз. 38, статті 1 цього Закону: «похідний твір – твір, що є творчою переробкою іншого існуючого твору без завдання шкоди його охороні (анотація, адаптація, аранжування, обробка фольклору, інша переробка твору) чи його творчим перекладом на іншу мову (до похідних творів не належать аудіовізуальні твори, одержані шляхом дублювання,

озвучення, субтитрування українською чи іншими мовами інших аудіовізуальних творів)» [2].

На думку професора Делія Ліпцик, похідними творами є твори, які ґрунтуються на попередніх творах. Такими вважаються адаптації, переклади, оновлені твори, антології, резюме, витримки і будь-яка переробка раніше існуючого твору, в результаті чого з'являється інший твір. Оригінальність похідного твору може проявлятися як в композиції, так і в формі вираження (наприклад, в адаптаціях), тільки в композиції (наприклад, в збірниках і антологіях) або у формі вираження (наприклад, в перекладах) [4, с. 96].

З цього можна зробити висновок, що похідні твори – це твори, які створені на основі уже існуючих творів, однак вони є об'єктами авторського права лише тоді, коли є творчий внесок автора.

Авторське право на похідні твори є правом залежним. Воно визнається та охороняється тільки в тому разі, коли використання похідного твору не веде до порушення прав авторів оригінальних творів, покладених в його основу, у протилежному випадку визнання і захист прав творця похідного твору не здійснюється [3, с. 66].

В свою чергу Судариков С.А. виділив декілька положень, що стосуються похідних творів. Охарактеризуємо ці положення.

1. Характер творчої праці автора похідного твору близький до творчої праці автора переробленого твору, хоча автори перероблених творів рідко з цим погоджуються.

2. Законодавство про авторське право і суміжні права країн СНД, відповідно до Бернської конвенції, визнає авторське право на похідні твори незалежно від того, чи охороняються перероблені твори чи ні.

Інакше кажучи, якщо оригінальний твір є охоронюваним, автор похідного твору зобов'язаний отримати дозвіл автора або іншого правовласника використовуваного твору, у разі якщо термін дії майнових прав на ці твори не закінчився, тобто якщо воно не стали суспільним надбанням. Якщо оригінальний твір не є охоронюваним, то автор похідного твору не потребує отримання будь-яких дозволів.

3. Авторське право автора похідного твору не перешкоджає іншим особам здійснювати свої переробки тих, же творів [5, с. 144-146].

Під час створення похідних творів повинні дотримуватися майнові та особисті немайнові права автора оригінального твору. При цьому слід мати на увазі, що майнові права мають строковий характер, тоді як немайнові права охороняються безстроково [6, с. 484].

Цивільне законодавство України закріплює положення про особисті немайнові та майнові права в статтях 423, 424, 438 та 440 Цивільного кодексу України, а також в статті 14, 15 Закону України «Про авторське право та суміжні права», однак окремо не виділяє особисті немайнові та майнові права авторів похідних творів.

Так як похідні твори мають залежний характер від оригінальних творів, то за аналогією, права авторів похідних творів мають залежний характер від прав авторів оригінальних творів.

До особистих немайнових прав належать:

- 1) право на визнання людини творцем, тобто право авторства;
- 2) право автора на ім'я;
- 3) право на недоторканність твору і збереження його цілісності.

До майнових прав належать:

- 1) право на опублікування твору (випуск у світ);
- 2) право на відтворення творів;
- 3) право на публічне виконання;
- 4) право на публічне сповіщення творів;
- 5) право на публічну демонстрацію і публічний показ;
- 6) право на переклад творів;
- 7) право на переробки, зміни творів; включення творів як складових частин до збірників, антологій, енциклопедій тощо;
- 8) право на розповсюдження творів шляхом першого продажу, відчуження іншим способом у будь-якій формі;
- 9) право здавання твору в майновий найм чи у прокат;
- 10) право слідування щодо творів образотворчого мистецтва;

11) право на подання творів до загального відома публіки таким чином, що її представники можуть здійснити доступ до творів із будь-якого місця і у будь-який час за їх власним вибором;

12) право на імпорт примірників творів;

13) право на отримання винагороди за використання твору [7, с. 552-553].

Отже, похідні твори є особливим самостійним об'єктом авторського права. Похідним є твір, який створений на основі іншого твору. У ньому обов'язково повинно міститися посилання на оригінал.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/379212/page?text=%F0%EE%FF%EB%F2%B>.

3. Бондаренко С.В. Авторське право і суміжні права [Текст] / С.В. Бондаренко. – К.: Ін-т. інтел. власн. і права, 2008. – 288 с.

4. Липщик Д. Авторское право и смежные права [Текст]: пер. с фр. / Делия Липщик; предисл. М. Федотова. – М.: Ладомир; ЮНЕСКО, 2002. – 788 с.

5. Судариков С. А. Основы авторского права. [Текст] / С. А. Судариков. – Минск: Амалфея, 2000. – 512 с.

6. Ульянова Г. О. Порухення авторських прав під час створення похідних творів / Г. О. Ульянова // Правове життя сучасної України: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., присвячена ювілею академіка С. В. Ківалова, (16-17 травня 2014 р., м. Одеса) у 2 т. Т.1 / відп. ред. В.М. Дрьомін. – Одеса: Юридична література, 2014. – С. 483–485.

7. Цивільне право [Текст]: підручник: у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бєгова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – Х.: Право, 2011. –Т. 1. – 656 с.